

литературознанието през социализма. Тук има по-дълбоко неразбиране. Този предразсъдък, създаден от буквалното тълкуване на понятието „реализъм“ и от неспособността да се интегрира в него психическият опит, води до пълно отчуждаване на творбата по отношение на автора ѝ. Не външната, а вътрешната фабула е цел на изображението във всички Димови романи: външната фабула е само пътят към нея.

За Димитър Димов **съзнанието** заема водещо място като философска категория, въз основа на която той осмисля света: в своето „Изказване-отговор за романа „Тютюн“ той поставя съзнанието в основата на всички обяснения, които дава за творчеството си. Но в самото му творчество съзнанието се проявява чрез „съзнаване“ - т. е. чрез психическия процес на осмисляне на цялата външна и вътрешна реалност от конкретни субекти.

Динамичната теория за психичните процеси се основава на представата, че границата между съзнавано и несъзнавано е твърде неустановена. Доразвивайки Фройд, Юнг определя несъзнаваното като: „всичко, възприето от моите сетива, но за което не мисля в момента; всичко което съм познавал някога, но съм го забравил; всичко възприето от моите сетива, но неотбелязано от съзнаващия разум; всичко, което, без да искам и без да му обръщам внимание, чувствам, мисля, спомням си, искам и правя; всички бъдещи неща, които се оформят в мен и в определено време ще стигнат до съзнанието“.

Установен биографичен факт е, че Д. Димов е бил добре запознат с психоанализата. Кръстьо Куюмджиев привежда спомени на Борис Койчев, според които Димов още в VI гимназиален клас започва да чете Фройд. Между първите му публикации е статията в списание „Ученически подем“: „Подсъзнателното в художественото творчество“ за Фройд. Но този интерес, характерен изобщо за модерното мислене на века, е недостатъчен да обясни по-същественото: че Димов превръща фройдистките психологически интерпретации на човека в свое виждане за него и фройдисткия жаргон в свой художествен език. Ако се върнем към цитираното по-горе описание на отношението между съзнавано и несъзнавано, ще видим теоретичните параметри, в които Димов изгражда психологическата дълбочина и обемност на персонажите си. Търсената релефност на образите му намира израз в непрекъснатото съотнасяне между физическо и психическо. Изграждането на героите от писателя ни подсказва